

**Hallituksen esitys Eduskunnalle yhdyskuntapalvelun ko-
keilemistä koskevan lainsäädännön muuttamisesta**

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Vuoden 1991 aikana on 18 tuomioistuimessa ollut mahdollista tuomita rikoksen seuraamukseksi palkatonta yleishyödyllistä työtä, yhdyskuntapalvelua, ehdottoman vankeusrangaistuksen sijasta. Kokeilua sääntelevää lakia ehdotetaan muutettavaksi 1 päivästä huhtikuuta 1992, koska tuolloin tulevat voimaan uudet säännökset rikosten yhtymisestä, joiden kanssa myös yhdyskuntapalvelulainsäädäntö on sovitettava yhteen.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi, että kokeilua samalla laajennettaisiin niin, että yhdyskuntapalveluun tuomitseminen olisi mahdollista

kaikkiaan 50 tuomioistuimessa. Laajennetun kokeilualan väestö olisi lähes kolminkertainen nykyiseen kokeilualueeseen verrattuna.

Lakiin ehdotetaan samalla tehtäväksi eräitä vähäisiä sisällöllisiä muutoksia ja joitakin teknisiä tarkennuksia. Lisäksi täydennettäisiin rikosvahinkojen korvaamisesta annettua lakia.

Kokeilualan laajennusta koskeva lainmuutos on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä lokakuuta 1992. Muilta osin lait on tarkoitettu tulemaan voimaan samaan aikaan kuin uusi rikosten yhtymistä koskeva lainsäädäntö eli 1 päivänä huhtikuuta 1992.

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu		Sivu
YLEISPERUSTELUT	3	2. Voimaantulo	8
1. Esityksen yhteiskunnallinen merkitys ja ehdotetut muutokset	3	3. Säättämisjärjestys	8
2. Asian valmistelu	3	LAKITEKSTIT	9
3. Esityksen organisatoriset ja taloudelliset vaikutukset	4	1. Laki yhdyskuntapalvelun kokeilemisesta annetun lain muuttamisesta	9
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	4	2. Laki rikosvahinkojen korvaamisesta valtion varoista annetun lain muuttamisesta	11
1. Lakien perustelut	4	LIITE	12
1.1. Laki yhdyskuntapalvelun kokeilemisesta ..	4	Rinnakkaistekstit	12
1.2. Laki rikosvahinkojen korvaamisesta valtion varoista	8		

YLEISPERUSTELUT

1. Esityksen yhteiskunnallinen merkitys ja ehdotetut muutokset

Yhdyskuntapalvelua koskeva kokeilulainsäädäntö on ollut voimassa vuoden 1991 alusta lähtien. Yhdyskuntapalvelukokeilun ensimmäinen vuosi on jo osoittanut sen, että uusi seuraamus soveltuu osaksi seuraamusjärjestelmäämme. Yhdyskuntapalvelutuomioita annettiin vuonna 1991 kaikkiaan 130, mikä on jonkin verran enemmän kuin kokeilulakia valmisteltaessa arvioitiin. Palvelun suorittaminen on onnistunut odotetulla tavalla. Niiden tapausten määrä, joissa yhdyskuntapalvelu on jouduttu palveluehtojen törkeään rikkomisen vuoksi tai muusta syystä keskeyttämään ja muuntamaan takaisin vankeudeksi, on ollut melko pieni. Ensimmäisen vuoden aikana palvelun aloitti 93 tuomittua, 17 tuomitun palvelu keskeytettiin ja loppuun suoritettujen yhdyskuntapalvelurangaistusten lukumäärä oli 49. Jossakin määrin ongelmallisena kokeilun tuloksena voidaan pitää sitä, että uutta seuraamusta on sovellettu pääasiassa liikennejuopumukseen. Tarkoituksena on yrittää laajentaa yhdyskuntapalvelun käyttöä muiden rikosten seuraamuksena. Uuden seuraamuksen vaikutuksesta uusintarikollisuuteen on edelleen liian varhaista esittää arvioita.

Ensimmäisen kokeiluvuoden aikana lainsäädännössä ei ole havaittu sellaisia puutteita, joiden korjaaminen kesken suunniteltua kolmen vuoden kokeilujaksoa olisi välttämätöntä. Yhdyskuntapalvelun kokeilemisestä annettua lakia (1105/90) joudutaan kuitenkin muuttamaan siitä syystä, että uusi rikosten yhtymistä koskeva lainsäädäntö tulee voimaan 1 päivänä huhtikuuta 1992. Kokeilulakia säädettäessä näitä uusia säännöksiä ei voitu ottaa huomioon, koska ne vahvistettiin vasta kokeilulain tultua voimaan.

Kokemukset yhdyskuntapalvelusta ovat hyviä. Kriminaalihuoltoyhdistyksellä on muun muassa työvoiman uudelleen kohdentamisen seurauksena mahdollisuus vastata yhdyskuntapalvelun täytäntöönpanosta nykyistä laajemmalla alueella. Kun yhdyskuntapalvelun kokei-

lemisestä annettua lakia on teknisistä syistä joka tapauksessa muutettava, ehdotetaan kokeilua samalla laajennettavaksi. Ehdotuksen mukaan kokeilualue laajenisi väestöpohjaltaan lähes kolminkertaiseksi.

Kokeilualuetta laajennettaessa saataisiin hyödyllistä tietoa myös sellaisista seikoista, jotka eivät selviäisi jatkamalla kokeilua nykyisellään. Alustavia tietoja voitaisiin saada esimerkiksi siitä, mitä pulmia yhdyskuntapalvelun mahdollisesta ulottamisesta koko maan kattavaksi voisi aiheutua. Laajentamisen yhteydessä voidaan muun muassa selvittää, eroaako lain soveltamiskäytäntö uusilla kokeilualueilla kokeilussa alusta lähtien mukana olleiden alueiden käytännöstä.

Samalla kun yhdyskuntapalvelun kokeilemisestä annettu laki sovitetaan uusiin rikosten yhtymistä koskeviin säännöksiin ja kokeilualuetta laajennetaan, lakiin ehdotetaan tehtäväksi joitakin sisällöllisiä muutoksia. Näistä olennaisin olisi se, että Kriminaalihuoltoyhdistyksen tulisi kieltää yhdyskuntapalvelun suorittaminen myös silloin, kun palveluun tuomittua vastaan tullaan nostamaan syyte rikoksesta, josta syyttäjän arvion mukaan saattaa seurata rangaistukseksi vankeutta. Nykyisen lain mukaan kieltopäätöksen voi tehdä vasta tuomioistuimien pääasiassa antamansa ratkaisun yhteydessä. Päätös saadaan kuitenkin usein niin myöhään, ettei kieltopäätöksellä enää ole käytännön merkitystä.

Lakiin ehdotetaan tehtäväksi myös joitakin teknisiä täsmennyksiä. Lisäksi kaksi säännöstä siirrettäisiin yhdyskuntapalvelun täytäntöönpanosta annetusta asetuksesta (1260/90) lakiin. Myös rikosvahinkojen korvaamisesta valtion varoista annettuun lakiin (935/73) ehdotetaan tehtäväksi vähäinen muutos.

2. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu oikeusministeriössä virkatyönä. Valmistelun pohjaksi kokeilulainsäädännön soveltamisalueiden viranomaisilta sekä Kriminaalihuoltoyhdistyksen aluetoimistoilta

tiedusteltiin lainsäädännössä havaittuja muutostarpeita.

3. Esityksen organisatoriset ja taloudelliset vaikutukset

Kriminaalihuoltoyhdistys pystyy hoitamaan yhdyskuntapalvelun toimeenpanon kokeilun piiriin otettavilla uusilla alueilla nykyisen henkilöstön tehtäviä muuttamalla. Muutkin kokei-

lun laajentamisesta aiheutuvat kustannukset matkoista, koulutuksesta ja vastaavista jäävät melko vähäisiksi. Suoranaisia säästöjä saadaan siitä, että toista sataa rikoksesta tuomittua voisi vuosittain kokeilualan laajentamisen ansiosta asua rangaistusta suorittaessaan vankilan sijasta kotonaan, eikä vankeinhoitolaitokselle aiheudu heistä kustannuksia. Tähänastisten kokemusten mukaan lähes puolet heistä tulee rangaistuksen täytäntöönpanon aikana lisäksi olemaan normaalisti työssä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakien perustelut

1.1. Laki yhdyskuntapalvelun kokeilemisesta

1 §. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäviksi ne tuomioistuimet, jotka kuuluisivat mukaan yhdyskuntapalvelukokeilun alueellisen laajennukseen. Pääperusteena uusien alueiden valitsemiselle on ollut Kriminaalihuoltoyhdistyksen paikallisen aluetoimiston mahdollisuus ottaa yhdyskuntapalvelun toimeenpano tehtäväkseen. Laajennuksen arvioidaan suunnilleen kaksinkertaistavan niiden rikosjuttujen määrän, joista voidaan tuomita yhdyskuntapalvelua.

3 §. Pykälän 1 momentin 2 kohta koskisi yhteisen rangaistuksen määräämisestä, kun nykyisen lain vastaava kohta koskee vankeusrangaistusten yhdistämistä. Ehdotetun muutoksen syynä on uusi rikosten yhtymistä koskeva lainsäädäntö, jossa yhteisen rangaistuksen määrääminen korvaa rangaistusten yhdistämisen. Niissä tapauksissa, joissa rikosten yhtymistä koskevan uuden lainsäädännön siirtymäsäännösten mukaan nykyisenlainen yhdistäminen on mahdollista vielä uudenkin lain aikana, voidaan nyt ehdotettavan lain siirtymäsäännösten mukaan edelleen tuomita yhdyskuntapalvelua yhdistetyn vankeusrangaistuksen sijasta.

Yhdyskuntapalvelun kokeilemisesta annetun lain perusteluissa todettiin, ettei hovioikeus hallinnollisessa yhdistämisessä voisi muuntaa yhdyskuntapalvelua vankeudeksi tai vankeutta yhdyskuntapalveluksi. Kantaa on perusteltu sillä, ettei hallinnollisessa yhdistämisessä kuulla

asianosaisia eikä päätökseen voi hakea muutosta (HE 62/1990 vp s. 15). Yhteisen rangaistuksen määräämiseen täytäntöönpanoa varten rikoslain uuden 7 luvun 7 §:n mukaan kumpikaan perustelu ei sellaisenaan päde. Tuomitulle on todisteellisesti varattava tilaisuus tulla asiassa kuulluksi ja määrättävään yhteiseen rangaistukseen saa hakea normaalisti muutosta. Näin ollen rangaistuslajin vaihtamiselle vankeuden ja yhdyskuntapalvelun välillä määrättäessä yhteistä rangaistusta täytäntöönpanoa varten ei enää ole estettä. Estettä ei ole rangaistuslajin vaihtamiselle myöskään määrättäessä yhteistä rangaistusta jälkikäteen tai poikkeuksellisesti (rikoslain 7 luvun 6 ja 8 §).

Oikeusvarmuuden kannalta ei kuitenkaan ole ongelmatonta, että samanasteiset tuomioistuimet muuttavat toistensa jo tuomitsemien rangaistusten lajeja. Periaatteessa rangaistuksen laji saattaisi tällaisissa tapauksissa muuttua useampaankin otteeseen, jos useampi myöhemmin ilmi tullut rikos aiheuttaa yhteisen rangaistuksen uudelleen määräämisen. Rangaistuslajin muuttamiseen tulisikin suhtautua pidättyvästi. Muuttamisen tarvetta esiintyisi lähinnä silloin, kun aiemmin yhdyskuntapalveluun tuomittu myöhempiä, tämän yhdyskuntapalvelun kanssa yhteistä rangaistusta ei enää haluta määrätä yhdyskuntapalveluksi. Yhteiset rangaistukset voisivat tällöin käytännössä usein olla yhdistelmä-rangaistuksia, jotka pannaan osittain täytäntöön yhdyskuntapalveluna, koska tuomioistuimien ei kiellä aiemmin tuomitun yhdyskuntapalvelun täytäntöönpanoa, ja osittain vankeutena. Tämä on mahdollista myös nykyisin.

Momentin 3 kohtaan ehdotetaan otettavaksi

selventävä lisäys. Sen mukaan yhdyskuntapalvelua voitaisiin tuomita paitsi silloin, kun ehdollinen vankeusrangaistus määrätään kokonaan pantavaksi täytäntöön, myös silloin, kun osa rangaistuksesta jätetään määräämättä täytäntöön pantavaksi. Rangaistuksen osan määrääminen täytäntöön pantavaksi tulee mahdolliseksi ehdollisesta rangaistuksesta annetun lain uuden 4 §:n (700/91) tullessa voimaan 1 päivänä huhtikuuta 1992.

Pykälän 3 momentin ensimmäinen virke tarkoittaisi sitä, että määrättäessä yhteistä rangaistusta rikoslain 7 luvun 6, 7 ja 8 §:ssä tarkoitettulla tavalla jälkikäteen tai täytäntöönpanoa varten taikka poikkeuksellisesti, yhdyskuntapalvelurangaistuksia kohdeltaisiin samalla tavoin kuin vankeusrangaistuksia. Niistä keskenään tai yhdessä vankeusrangaistusten kanssa voitaisiin määrätä yhteinen rangaistus. Jos yhteistä rangaistusta määrättäessä aiemmin annetuista tuomioista jokin on vankeutta ja jokin yhdyskuntapalvelua, kokeilualueen tuomioistuin voi periaatteessa määrätä yhteiseksi rangaistukseksi kumpaa tahansa. Lisäksi tuomioistuin voi tarvittaessa 11 §:ssä säädetyllä tavalla kieltää yhdyskuntapalvelutuomion täytäntöönpanon.

Ehdotetun 3 momentin toisesta virkkeestä käy ilmi se, että rikosten välisen konkurrenssin katkaisijana yhdyskuntapalvelutuomio vastaa ehdotonta eikä ehdollista vankeusrangaistusta. Näin ollen yhteistä rangaistusta ei pääsääntöisesti saa määrätä rikoksista, joista toinen on tehty sen jälkeen, kun toisesta on tuomittu yhdyskuntapalveluun. Yhdyskuntapalvelun rinnastaminen tässäkin suhteessa ehdottomaan vankeusrangaistukseen on luonnollista, koska yhdyskuntapalveluun tuomitaan ehdottoman vankeuden sijasta ja palvelu on myös muunneltavissa takaisin ehdottomaksi vankeudeksi.

5 §. Jäljempänä 8 §:n 1 momenttiin lisättäväksi ehdotettu velvollisuus kieltää yhdyskuntapalvelun suorittaminen uuden rikoksen johdosta voi vaikuttaa myös siihen 5 §:ssä säädetyyn aikaan, jonka kuluessa yhdyskuntapalvelu on suoritettava loppuun. Jos nimittäin tuomioistuin Kriminaalihooltoyhdistyksen keskeyttämis päätöksestä huolimatta sallii yhdyskuntapalvelun jatkamisen, täytyy suorittamiseen varattua aikaa yleensä pidentää yhtä paljon kuin palvelu on ollut keskeytettynä. Tämän vuoksi 5 §:n 1 momentissa ehdotetaan viitattavaksi 8 §:n 1 momenttiin. Vastaava pidentämisen tarve voi syntyä esimerkiksi silloin, kun Krimi-

naalihoaltoyhdistys yhdyskuntapalvelun ehtojen rikkomisen vuoksi määrää palvelun keskeytettäväksi, mutta tuomioistuin ei pidäkään ehtojen rikkomista lain 9 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla törkeänä.

Samassa yhteydessä 1 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi käsitteellinen täsmennys. Nykyisen lain mukaan yhdyskuntapalvelu on suoritettava loppuun vuoden kuluessa siitä, kun tuomio on saanut lainvoiman. Uuden sanamuodon mukaan yhden vuoden määräaika yhdyskuntapalvelun suorittamiselle alkaisi siitä, kun yhdyskuntapalvelutuomio tulee täytäntöönpanokelpoiseksi. Tuomio on täytäntöönpanokelpoinen paitsi silloin kun se on lainvoimainen myös kahdessa muussa tapauksessa. Ensinnäkin hovioikeuden tuomio on täytäntöönpanokelpoinen jo ennen lainvoimaisuutta. Toiseksi yhdyskuntapalvelutuomion täytäntöönpano voidaan aloittaa jo alioikeuden lainvoimaa vailla olevan tuomion perusteella, jos tuomittu antaa siihen 5 §:n 2 momentissa tarkoitettua suostumuksensa.

8 §. Nykyisen 11 §:n mukaan tuomioistuin voi kieltää yhdyskuntapalvelun täytäntöönpanon aloittamisen tai jatkamisen, kun se tuomitsee palveluun jo tuomitun rikoksentehtäjän vankeuteen. Säännöksen käytännön merkitystä vähentää kuitenkin huomattavasti se, että uuden rikoksen tekemisestä saattaa kulua melko kauan siihen, kun alioikeus julistaa asiassa tuomion. Yhdyskuntapalvelu on monesti saatettu suorittaa jo loppuun ennen kuin tuomioistuin voi tehdä päätöksensä palvelun kieltämisestä.

Jotta uusi rikos voisi tosiasiallisestikin keskeyttää palvelun suorittamisen, keskeytyspäätös on voitava tehdä aikaisemmassa vaiheessa kuin vasta annettaessa alioikeudessa päätöstä uuden rikoksen johdosta. Tämän vuoksi ehdotetaan, että Kriminaalihooltoyhdistyksen tulisi keskeyttää palvelu jo silloin, kun syyttäjä on ilmoittanut aikovansa syyttää palveluun tuomittua henkilöä rikoksesta, josta syyttäjän arvion mukaan saattaa tulla vankeutta.

Tiedon kulkeminen rikoksesta syyttäjän kautta Kriminaalihooltoyhdistykselle jäisi joissakin tapauksissa sattuman varaan. Koko maan syyttäjille ei kuitenkaan yhdyskuntapalvelukokeilun aikana ole haluttu asettaa virkavelvollisuudeksi ilmoituksen tekemistä Kriminaalihoaltoyhdistykselle, koska kokeilualueiden ulkopuolella yhdyskuntapalvelu ei välttämättä ole kovin hyvin tunnettu. Tyypillisimmissä tapauksissa, joissa sekä yhdyskuntapal-

velu että uusi rikos tapahtuvat palveluun tuomitun kotiseudulla, tieto kuitenkin todennäköisesti kulkee varsin hyvin, kun syyttäjät ovat yhdyskuntapalveluun liittyvissä asioissa yhteistyössä Kriminaalihuoltoyhdistyksen aluetoimiston kanssa. Rikosten ilmitulemisen tai -tulematta jäämisen vuoksi rikosoikeusjärjestelmään liittyy sitä paitsi aina jonkin verran sattumanvaraisuutta, jota ei voida poistaa. On lisäksi muistettava, että Kriminaalihuoltoyhdistyksen keskeyttämispäätös on väliaikainen, sillä ratkaisun yhdyskuntapalvelun jatkumisesta tekee tuomioistuin 11 §:ssä säädetyllä tavalla.

Syyttäjä voisi tarvittaessa tehdä ilmoituksen uudesta rikoksesta päätettyään nostaa siitä syytteen, jos näyttää myös siltä, että tästä yksittäisestä rikoksesta käytännössä voidaan tuomita vankeutta. Keskeyttäminen todennäköisesti sakkoon johtavan rikoksen vuoksi ei olisi mielekästä, koska suorittamatta oleva yhdyskuntapalvelun osa voidaan 11 §:n mukaan määrätä vankeutena suoritettavaksi vain, jos uudesta rikoksesta tuomitaan vankeuteen.

11 §. Pykälän 1 momentin toisessa virkkeessä säädetään nykyään, että tuomioistuimen on kieltopäätöstä tehdessään ”muunnettava jäljellä oleva osa yhdyskuntapalvelusta vankeudeksi.” Nyt ehdotettava sanamuoto ”määrättävä, että jäljellä oleva osa yhdyskuntapalvelusta on suoritettava vankeutena”, ottaa nykyistä paremmin huomioon sen, ettei tuomioistuin useinkaan voi muuntaa loppurangaistusta konkreettisesti siten, että tuloksena olisi tietyn pituinen vankeusrangaistus. Tuomioistuimella ei ensinnäkään välttämättä ole tarkkaa tietoa siitä, miten paljon yhdyskuntapalvelusta on vielä suorittamatta. Konkreettisen muuntamisen estää usein myös se, ettei kieltopäätöksestä saada riittävän nopeasti tietoa Kriminaalihuoltoyhdistyksen aluetoimistolle ja sitä kautta palvelupaikalle. Palvelu voi siten tosiasiallisesti jatkua kiellon antamisen jälkeenkin. Ehdotetun sanamuodon mukaan tuomioistuin voisi lausua loppurangaistuksen vankeutena suorittamisesta abstraktisti vähennyslaskua tekemättä. Oikeusministeriön vankeinhoito-osasto voisi tämän jälkeen 11 a §:n mukaisesti vähentää vankeusrangaistuksesta kaiken sen yhdyskuntapalvelun, joka on ehditty suorittaa ennenkuin kieltopäätöksestä on saatu tieto palvelupaikalle. Jos tuomioistuin kuitenkin jossakin tapauksessa voi määrätä suoritettavaksi jäävän vankeusrangaistuksen pituuden, sen tulisi myös näin tehdä.

Pykälään ehdotetussa uudessa 2 momentissa

todetaan ensinnäkin se, että aiemmin tuomitun yhdyskuntapalvelun täytäntöönpano voidaan kieltää paitsi tuomittaessa siitä erilliseen yhteiseen vankeusrangaistukseen uusista rikoksista, myös määrättäessä aiemmin tuomitun yhdyskuntapalvelurangaistuksen kanssa yhteinen vankeusrangaistus jälkikäteen, täytäntöönpanoa varten tai poikkeuksellisesti, kuten rikoslain uuden 7 luvun 6, 7 ja 8 §:ssä säädetään.

Toiseksi uudella 2 momentilla säädettäisiin tuomioistuimen sellaisia yhdistelmärangaistuksia koskevista täytäntöönpanomääräyksistä, jotka tulevat osittain yhdyskuntapalveluna ja osittain vankeutena täytäntöön pantaviksi. Vaikka yhteistä rangaistusta määrättäessä olisikin mahdollista muuttaa yhdyskuntapalvelu vankeudeksi ja — kokeilualueella — päinvastoin, muuttaminen ei 3 §:n 1 momentin perusteluissa esitetyistä syistä aina ole suositeltavaa. Näin ollen uudenkin lain aikana saattaa hyvin syntyä sellaisia rangaistuksia, joista osa pannaan täytäntöön yhdyskuntapalveluna ja osa vankeutena. Ehdotetun 2 momentin toisen virkkeen mukaan tuomioistuimen olisi määrättävä tällaisen yhdistelmärangaistuksen yhdyskuntapalveluna suorittamatta jäävä osa vankeutena täytäntöön pantavaksi. Tältä osin uusi 2 momentti korvaisi yhdyskuntapalvelun täytäntöönpanosta annetun asetuksen nykyisen 10 §:n.

Kolmanneksi uutta momenttia tarvitaan silloin, kun yhteistä rangaistusta määrättäessä yhdyskuntapalvelu muuttuu vankeudeksi. Säännöksellä on haluttu näissäkin tapauksissa saada täytäntöönpanoviranomaisille yhteisen vankeusrangaistuksen täytäntöönpanosta tuomioistuimen määräys, jonka mukaan rangaistuksen loppuosa on suoritettava vankeutena. Määräys tarvitaan sekä silloin, kun tuomioistuin kieltää yhdyskuntapalvelun täytäntöönpanon että silloin, kun kieltä ei anneta. Edellisessä tapauksessa täytäntöönpanovaiheessa vähennetään yhteisestä vankeusrangaistuksesta 11 a §:n mukaisesti palvelun keskeyttämisen mennessä yhdyskuntapalveluna suoritettu määrä. Jälkimmäisessä tapauksessa vähennettäväksi tulee yleensä koko yhdyskuntapalvelurangaistus.

Pykälän 3 momentti vastaa voimassa olevaa 2 momenttia.

11 a §. Ehdotettu 1 momentti on tällä hetkellä yhdyskuntapalvelun täytäntöönpanosta annetun asetuksen 5 §:n 2 momentin ensimmäisenä virkkeenä. Säännös ehdotetaan siirrettäväk-

si lain 11 a §:ään, johon sijoitettaisiin kaikki säännökset vähennyksistä, jotka täytäntöönpanovaiheessa tehdään vankeusrangaistuksesta jo suoritettun yhdyskuntapalvelun vuoksi.

Uutta 2 momenttia sovellettaisiin tilanteissa, joissa tuomioistuin on joko 11 §:n mukaisesti kieltänyt yhdyskuntapalvelun täytäntöönpanon tai määrännyt yhdyskuntapalveluun jo tuomittulle tämän rangaistuksen kanssa yhteisen vankeusrangaistuksen jälkikäteen tai täytäntöönpanoa varten taikka poikkeuksellisesti rikoslain 7 luvun 6, 7 tai 8 §:ssä tarkoitetulla tavalla. Useinkaan tuomioistuin ei näissä tapauksissa voi suoraan määrätä, miten pitkä osa tuomiosta jää yhdyskuntapalvelun suorittamisen jälkeen vankeutena täytäntöön pantavaksi. Tällaisen määräyksen antaminen on mahdollista esimerkiksi silloin, kun Kriminaalihuoltoyhdistys on 8 §:ssä tarkoitetulla tavalla uuden rikoksen vuoksi kieltänyt yhdyskuntapalvelun suorittamisen jo ennen oikeudenkäyntiä. Jos tuomioistuin ei ole voinut laskea täytäntöön pantavaksi jäävän vankeusrangaistuksen pituutta, se on tehtävä täytäntöönpanovaiheessa. Uudessa 2 momentissa tämä tehtävä annettaisiin oikeusministeriön vankeinhoito-osastolle.

Myös ehdotettu 3 momentti on tällä hetkellä yhdyskuntapalvelun täytäntöönpanosta annetun asetuksen 5 §:n 2 momentissa. Vähennysmenettelyä täytäntöönpanovaiheessa ohjaavana säännöksenä sen oikea paikka on lain 11 a §:ssä, jonka 1 ja 2 momentissa säädettäisiin siitä, milloin tällainen vähennys tulee tehdä.

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

1 momentti. Lain alueellisen soveltamisalan laajentamista lukuun ottamatta laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä huhtikuuta 1992. Ajankohdan tulee olla sama, jolloin rikoslain uudet rikosten yhtymistä koskevat säännökset tulevat voimaan, jotta tuon päivämäärän jälkeen tuomittavien yhteistenkin vankeusrangaistusten sijasta voitaisiin tuomita yhdyskuntapalvelua.

Yhdyskuntapalvelukokeilun laajentamista merkitsevä lain 1 §:n 1 momentin muutos tulisi kuitenkin voimaan vasta 1 päivänä lokakuuta 1992. Tähän on kaksi syytä. Ensinnäkin uusilla kokeilualueilla toimiville Kriminaalihuoltoyhdistyksen aluetoimistoille täytyy antaa riittävästi aikaa valmistautua seuraamuksen toi-

meenpanoon. Toisena syynä on se, ettei uutta seuraamusta ole haluttu ottaa käyttöön uusilla kokeilualueilla samanaikaisesti rikosten yhtymistä koskevien säännösten voimaan tulon kanssa. Näin syyttäjille ja tuomioistuimille jää paremmat mahdollisuudet perehtyä uuteen lainsäädäntöön. Lain uutta 11 §:ää voitaisiin soveltaa myös kokeiluajan jälkeen, kuten nykyistäkin. Sama koskee rangaistuksen täytäntöönpanoa koskevia määräyksiä, joista nyt muuttuisivat osittain 5 ja 8 § ja säädettäisiin uusi 11 a §.

2 momentti. Rikoslain uuden 7 luvun siirtymäsäännösten mukaan myös luvun voimaan tulon jälkeen voidaan eräissä tapauksissa soveltaa aiemman 7 luvun säännöksiä rangaistusten yhdistämisestä. Nyt ehdotetussa muodossa yhdyskuntapalvelun kokeilemisesta annetun lain säännökset eivät enää soveltuisi rangaistusten yhdistämistapauksissa eikä yhdyskuntapalvelua siten voitaisi tuomita. Tällaisissa tapauksissa yhdyskuntapalvelun ulkopuolelle jäivät rikoksesta tuomitut joutuisivat kohtuutomaan asemaan. Tämän vuoksi 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että aiempaa rikoslain 7 lukua sovellettaessa sovellettaisiin myös aiempia säännöksiä yhdyskuntapalvelun tuomisesta yhdistetyn rangaistuksen sijasta.

Jos tuomittu on yhdistettyä rangaistusta aiemman lain mukaan määrättäessä tätä ennen saanut yhdyskuntapalvelutuomion, saatetaan täytäntöönpanovaiheessa joutua laskemaan yhdyskuntapalvelun suorittamisen jälkeen vankeutena täytäntöön pantavaksi jäävän rangaistuksen pituus yhdistetystä rangaistuksesta. Jotta siirtymäsäännökset eivät turhaan laajenisi ja monimutkaistuisi, ehdotetaan näissä tapauksissa soveltuvin osin meneteltäväksi uuden lain 11 a §:ssä säädetyllä tavalla.

3 momentti. On myös mahdollista, että lain voimaantulon jälkeen joudutaan soveltamaan aiemman lain säännöksiä niin sanotusta hallinnollisesta yhdistämisestä. Pääsääntöisesti tämänkin yhdistämiskäytännön tekisi rangaistusten yhtymistä koskevan lainsäädännön siirtymäsäännöksen 6 momentin mukaan alioikeus. Hovioikudessa lain voimaan tullessa vireillä olevissa asioissa yhdistämisen tekisi kuitenkin hovioikeus. Tästä syystä myös nykyistä yhdyskuntapalvelun täytäntöönpanemisesta annetun asetuksen 10 §:ää vastaava säännös on jätettävä voimaan siirtymäkauden ajaksi. Jotta mainittuun asetukseen ei enää jouduttaisi laati-

maan omaa siirtymäsäännöstä, säännös ehdotetaan otettavaksi lain siirtymäsäännöksen 3 momentiksi.

1.2. Laki rikosvahinkojen korvaamisesta valtion varoista

Rikosvahinkojen korvaamisesta valtion varoista annettua lakia muutettiin, kun laki yhdyskuntapalvelun kokeilemisesta annettiin. Tuolla muutoksella yhdyskuntapalvelua suoritettaessa aiheutetut vahingot rinnastettiin eri laitoksiin sijoitettujen tai muuten vapautensa menettäneiden henkilöiden aiheuttamiin vahinkoihin.

Rikosvahinkojen korvaamisesta valtion varoista annetun lain 1 §:n 2 momentin mukaan pääsääntönä on, ettei yhteisön tai säätiön kärsimää vahinkoa korvata valtion varoista. Näin ollen palvelupaikan järjestäneellä yhteisöllä tai säätiöllä ei ole oikeutta saada valtiolta korvausta vahingosta, jonka yhdyskuntapalveluun tuomittu on palvelupaikan järjestäjälle aiheuttanut, tai sellaisesta sivulliselle aiheutetusta vahingosta, jonka palvelupaikan järjestäjä on vahingonkorvauslain perusteella joutunut sivulliselle korvaamaan.

Siinä tapauksessa, että yhdyskuntapalveluun tuomittu esimerkiksi vahingoittaisi tai anastaisi palvelupaikalle kuuluvaa omaisuutta, palvelupaikan järjestäjä saattaisi itse joutua kärsimään tästä aiheutuneet vahingot. Näin voisi käytännössä tapahtua silloin, kun korvausta ei saada perityksi rikoksen tekijältä. Tällainen lopputulos ei voi olla oikea. On myös mahdollista, että vahingon riski vähentäisi yhteisöjen ja säätiöiden halukkuutta ottaa yhdyskuntapalveluun tuomittuja palvelukseensa. Tästä syystä rikosvahinkojen korvaamisesta valtion varoista annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi. Muutoksen taloudellinen merkitys tulisi olemaan vähäinen.

1 §. Pykälän nykyisen 2 momentin mukaan on pääsääntönä, ettei yhteisölle tai säätiölle aiheutettua vahinkoa korvata. Ehdotuksen mukaan valtion varoista korvattaisiin yhdyskuntapalveluun kuuluvaa työtä suorittaessa rikoksella aiheutetut esinevahingot palvelupaikan järjestäjälle ja myös sivullisille. Oikeus korvaukseen ei 2 momentin pääsäännöstä poiketen olisi riippuvainen siitä, onko vahingon kärsinyt yhteisö tai säätiö. Siksi momentissa viitattaisiin 8 §:n 3 momenttiin.

8 §. Lain nykyisen 8 §:n 1 momentin mukaan

yhdyskuntapalvelua suorittavan rikoksella aiheuttama esinevahinko korvataan sivulliselle. Säännöksen tätä koskeva osa ehdotetaan siirrettäväksi uuteen 3 momenttiin, johon yhdyskuntapalvelua koskevat korvaussäännökset keskitettäisiin. Viimeksi mainitun momentin ensimmäisessä virkkeessä todettaisiin lisäksi, että korvaukseen ovat oikeutettuja myös palvelupaikan järjestäjät, jotka voivat olla vain yhteisöjä tai säätiöitä.

Palvelupaikan järjestäjä voi vahingonkorvauslain (412/74) 3 luvun 1 §:n 3 momentin mukaan joutua korvaamaan yhdyskuntapalveluun tuomitun palveluun kuuluvaa työtä suorittaessa sivulliselle aiheuttaman vahingon. Ehdotetun 3 momentin toisen virkkeen mukaan palvelupaikan järjestäjä saisi valtiolta korvauksen siitä määrästä, minkä se on lain mukaan niin sanotun isännänvastuun perusteella sivulliselle maksanut. Tässä tarkoitettussa merkityksessä sivullisina pidettäisiin myös palvelupaikan työntekijöitä.

2. Voimaantulo

Lain alueellista soveltamisalaa koskeva 1 §:n 1 momentti ehdotetaan siirtymäsäännösten perusteluissa esitetyistä syistä tulemaan voimaan 1 päivänä lokakuuta 1992. Muilta osin lait ehdotetaan tuleviksi voimaan 1 päivänä huhtikuuta 1992.

3. Säättämisjärjestys

Yhdyskuntapalvelun kokeilemisesta annettu laki säädettiin valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä määrättyllä tavalla. Säättämisjärjestystä pidettiin eduskunnassa niin selvänä, ettei siitä edes pyydetty perustuslakivaliokunnan lausuntoa.

Kokeilulain hyväksymistä voitaisiin pitää sellaisena periaatteellisena kannanottona, ettei kokeilun laajentamista enää tarvitsisi säätää perustuslain säättämisjärjestyksessä. Laajentaminen kuitenkin lisää mahdollisuuksia sellaisten konkreettisten tapausten esiintymiseen, että jopa samaan rikokseen osalliset tuomitaan eri rangaistuksiin, vaikkei heidän tekojensa moitittavuudessa ole eroja. Kokeilun laajetessa tapahtuu myös sellainen muutos, että kokeilun alkuperäinen luonne kokeiluun osalliseksi pää-

sevien positiivisena syrjimisenä muuttuu kohti kokeilun ulkopuolelle jäävien negatiivista syrjimistä. Hallituksen käsityksen mukaan laki yhdyskuntapalvelun kokeilemisesta annetun lain muuttamisesta tulisikin säätää noudattaen

valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädettyä menettelyä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiesitykset:

1.

Laki

yhdyskuntapalvelun kokeilemisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyllä tavalla,

muutetaan yhdyskuntapalvelun kokeilemisesta 14 päivänä joulukuuta 1990 annetun lain (1105/1990) 1 §:n 1 momentti, 3 §:n 1 ja 3 momentti, 5 §:n 1 momentti, 8 §:n 1 momentti ja 11 § sekä

lisätään lakiin uusi 11 a § seuraavasti:

1 §

Tätä lakia sovelletaan rikosasioissa, jotka ratkaistaan:

1) Halikon ja Loimaan kihlakunnanoikeuksissa, Paraisten tuomiokuntaan kuuluvissa Dragsfjärdin, Kemiön, Nauvon ja Paraisten kihlakunnanoikeuksissa, Piikkiön kihlakunnanoikeudessa, Pirkkalan kihlakunnanoikeudessa, Ruoveden tuomiokuntaan kuuluvissa Oriveden, Ruoveden ja Ylöjärven kihlakunnanoikeuksissa, Toijalan kihlakunnanoikeudessa, Vehmaan tuomiokuntaan kuuluvissa Laitilan, Mynämäen ja Vehmaan kihlakunnanoikeuksissa sekä Naantalın, Tampereen, Turun ja Uudenkaupungin raastuvanoikeuksissa;

2) Korsholman tuomiokuntaan kuuluvissa Maalahden, Mustasaaren ja Vöyrin kihlakunnanoikeuksissa, Pietarsaaren tuomiokuntaan kuuluvissa Kruunupyyn, Pietarsaaren ja Uusikaarlepyyn kihlakunnanoikeuksissa sekä Kokolan, Pietarsaaren ja Vaasan raastuvanoikeuksissa;

3) Mikkelin tuomiokuntaan kuuluvissa Kangasniemen, Mikkelin, Mäntyharjun ja Ristiinan kihlakunnanoikeuksissa sekä Mikkelin raastuvanoikeudessa;

4) Hollolan kihlakunnanoikeudessa, Imatran tuomiokuntaan kuuluvissa Imatran ja Parikkalan kihlakunnanoikeuksissa, Lappeen kihlakunnanoikeudessa sekä Lahden ja Lappeenrannan raastuvanoikeuksissa; tai

5) Kemijärven kihlakunnanoikeudessa, La-

pin tuomiokuntaan kuuluvissa Inarin, Kittilän, Muonion, Sodankylän ja Utsjoen kihlakunnanoikeuksissa, Tornion tuomiokuntaan kuuluvissa Kemin, Tornion ja Ylitornion kihlakunnanoikeuksissa, Rovaniemen kihlakunnanoikeudessa sekä Kemin raastuvanoikeudessa.

3 §

Tuomioistuin voi

1) tuomitessaan vankeuteen,

2) määrätessään yhteisen vankeusrangaistuksen tai

3) määrätessään ehdollisen vankeusrangaistuksen pantavaksi kokonaan tai osaksi täytäntöön

tuomita pituudeltaan määräämänsä enintään kahdeksan kuukauden ehdottoman vankeusrangaistuksen sijasta rangaistukseksi yhdyskuntapalvelua.

Mitä rikoslain 7 luvun 6, 7 ja 8 §:ssä säädetään yhteisen rangaistuksen määräämisestä sille, joka on jo tuomittu vankeusrangaistukseen, sovelletaan myös, jos hänet on tuomittu yhdyskuntapalveluun. Rikoslain 7 luvun 6 §:ää sovellettaessa yhdyskuntapalvelutuomio rinnastetaan tuomioon, jolla joku on tuomittu ehdottomaan vankeusrangaistukseen.

5 §

Yhdyskuntapalvelun täytäntöönpano on

aloitettava viipymättä, ja palvelu on suoritettava loppuun vuoden kuluessa siitä, kun tuomio on tullut täytäntöönpanokelpoiseksi, jollei 6 §:n 2 momentista, 8 §:n 1 momentista tai 9 §:n 2 momentista muuta johdu.

8 §

Jos tuomittu ei aloita yhdyskuntapalvelun suorittamista, jättää sen suorittamisen kesken tai muulla tavoin törkeästi rikkoo yhdyskuntapalvelun ehtoja, Kriminaalihuoltoyhdistyksen on viipymättä ilmoitettava asiasta viralliselle syyttäjälle. Samalla Kriminaalihuoltoyhdistyksen on kiellettävä yhdyskuntapalvelun aloittaminen tai määrättävä palvelun suorittaminen keskeytettäväksi. Kriminaalihuoltoyhdistyksen on kiellettävä palvelun aloittaminen tai määrättävä palvelun suorittaminen keskeytettäväksi myös, jos se saa viralliselta syyttäjältä ilmoituksen, että yhdyskuntapalveluun tuomittua tullaan syyttämään palveluun tuomitsemisen jälkeen tehdystä rikoksesta, josta voi syyttäjän arvion mukaan olla seuraamuksena vankeutta.

11 §

Tuomitsaan yhdestä tai useammasta rikoksesta vankeuteen henkilön, joka aiemmin on tuomittu yhdyskuntapalveluun, tuomioistuिन voi kieltää aloittamasta tai jatkamasta yhdyskuntapalvelun täytäntöönpanoa. Kieltäessään aiemmin tuomitun yhdyskuntapalvelun täytäntöönpanon tuomioistuimen on määrättävä, että jäljellä oleva osa yhdyskuntapalvelusta on suoritettava vankeutena.

Aiemmin tuomitun yhdyskuntapalvelun täytäntöönpano voidaan kieltää myös määrätessä sen kanssa yhteinen rangaistus rikoslain 7 luvun 6, 7 tai 8 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa. Kiellon antamisesta riippumatta on tuomioistuimen määrättävä, että se osa yhteistä rangaistusta, jota ei suoriteta yhdyskuntapalveluna, on suoritettava vankeutena.

Päätöstä aiemmin tuomitun yhdyskuntapalvelun täytäntöönpanon kieltämisestä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta.

11 a §

Jos lainvoimaa vailla täytäntöön pantavana ollut yhdyskuntapalvelutuomio muuttuu muutoksenhaun johdosta vankeudeksi, oikeusministeriön vankeinhoito-osaston on vähennettävä täytäntöön pantavasta vankeusrangaistuksesta määrä, joka vastaa yhdyskuntapalveluna täytäntöön pantua määrää.

Vastaava vähennys on tehtävä, kun tuomioistuिन on kieltänyt yhdyskuntapalvelun täytäntöönpanon tai tuominnut yhteiseen vankeusrangaistukseen, mutta ei ole määrännyt vankeutena täytäntöön pantavaksi jäävän rangaistuksen osan pituutta.

Vähentämisessä noudatetaan samaa vankeuden ja yhdyskuntapalvelun muutosuhdetta kuin suoritettua yhdyskuntapalvelurangaistusta määrätessä käytettiin. Vähennystä laskettaessa käytetään tuomitulle edullisinta laskentatapaa.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä huhtikuuta 1992. Lain 1 §:n 1 momentti tulee kuitenkin voimaan 1 päivänä lokakuuta 1992. Laki on voimassa vuoden 1993 loppuun, minkä jälkeenkin sovelletaan 11 §:ää ja rangaistuksen täytäntöönpanoa koskevia säännöksiä.

Jos lain voimaantulon jälkeen käsiteltävässä asiassa sovelletaan rikoslain muuttamisesta annetun lain (697/91) siirtymäsäännösten mukaan rikoslain aikaisempia säännöksiä rangaistusten yhdistämisestä, sovelletaan siinä myös yhdyskuntapalvelun kokeilemisesta annetun lain aikaisempaa 3 §:n 1 ja 3 momenttia. Jos tällöin tuomitaan vankeuteen yhdyskuntapalveluun jo aiemmin tuomittu henkilö, suoritettavaksi jäävän vankeusrangaistuksen pituus lasketaan 11 a §:ssä säädettyjä periaatteita noudattaen.

Jos hovioikeus lain voimaantulon jälkeen yhdistää rikoslain aiemman 7 luvun 9 §:ssä tarkoitettussa tilanteessa yhdyskuntapalvelurangaistuksen ja vankeusrangaistuksen, hovioikeuden on lausuttava päätöksessään, miten suuri osa rangaistuksesta jää yhdyskuntapalvelun suorittamisen jälkeen vankeutena suoritettavaksi.

2.

Laki**rikosvahinkojen korvaamisesta valtion varoista annetun lain 1 ja 8 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan rikosvahinkojen korvaamisesta valtion varoista 21 päivänä joulukuuta 1973 annetun lain (935/73) 1 §:n 2 momentti ja 8 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 1 §:n 2 momentti 29 päivänä marraskuuta 1985 annetussa laissa (916/85) ja 8 §:n 1 momentti 14 päivänä joulukuuta 1990 annetussa laissa (1107/90), sekä

lisätään 8 §:ään, sellaisena kuin se on muutettuna mainitulla 14 päivänä joulukuuta 1990 annetulla ja 20 päivänä tammikuuta 1984 annetulla lailla (63/84), uusi 3 momentti seuraavasti:

Yleisiä säännöksiä

1 §

Yhteisön tai säätiön kärsimää vahinkoa ei tämän lain mukaan korvata muissa kuin 5 a §:ssä ja 8 §:n 3 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa.

Esinevahingon korvaaminen

8 §

Tämän lain nojalla korvataan esinevahinko, jonka rikoksen, päihteiden käytön, mielisairauden, kehitysvammaisuuden, päihtymyksen tai muun sen kaltaisen syyn vuoksi laitokseen sijoitettu tai muuten vapautensa menettänyt henkilö on aiheuttanut laitoksessa, ollessaan sijoitettuna laitoksen ulkopuolella tai lomalla

taikka karattuaan laitoksesta tai viranomaisen huostasta. Sama koskee esinevahinkoa, jonka on aiheuttanut lastensuojelulain (683/83) nojalla huostaan otettu lapsi.

Tämän lain nojalla korvataan lisäksi esinevahinko, jonka yhdyskuntapalvelun kokeilemisestä annetun lain (1105/90) nojalla yhdyskuntapalveluun tuomittu on aiheuttanut palvelupaikan järjestäjälle tai sivulliselle suorittaessaan yhdyskuntapalveluun kuuluvaa työtä. Palvelupaikan järjestäjälle korvataan myös se, mitä tämä on joutunut sivulliselle vahingonkorvauslain (412/74) 3 luvun 1 §:n 3 momentin perusteella maksamaan yhdyskuntapalveluun kuuluvaa työtä suoritettaessa aiheutetusta vahingosta.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä huhtikuuta 1992.

Helsingissä 14 päivänä helmikuuta 1992

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Ministeri *Kauko Juhantalo*

1.

Laki**yhdyskuntapalvelun kokeilemisesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyllä tavalla,

muutetaan yhdyskuntapalvelun kokeilemisesta 14 päivänä joulukuuta 1990 annetun lain (1105/1990) 1 §:n 1 momentti, 3 §:n 1 ja 3 momentti, 5 §:n 1 momentti, 8 §:n 1 momentti ja 11 § sekä

lisätään lakiin uusi 11 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

1 §

Tätä lakia sovelletaan rikosasioissa, jotka ratkaistaan:

1) Piikkiön kihlakunnanoikeudessa sekä Naantalin ja Turun raastuvanoikeuksissa;

2) Korsholman tuomiokuntaan kuuluvissa Maalahden, Mustasaaren ja Vöyrin kihlakunnanoikeuksissa, Pietarsaaren tuomiokuntaan kuuluvissa Kruunupyyn, Pietarsaaren ja Uusikaarlepyyn kihlakunnanoikeuksissa sekä Kokolan, Pietarsaaren ja Vaasan raastuvanoikeuksissa;

3) Mikkelin tuomiokuntaan kuuluvissa Kangasniemen, Mikkelin, Mäntyharjun ja Ristiinan kihlakunnanoikeuksissa sekä Mikkelin raastuvanoikeudessa; *tai*

4) Rovaniemen kihlakunnanoikeudessa.

Ehdotus

1 §

Tätä lakia sovelletaan rikosasioissa, jotka ratkaistaan:

1) *Halikon ja Loimaan kihlakunnanoikeuksissa, Paraisten tuomiokuntaan kuuluvissa Dragsfjärdin, Kemiön, Nauvon ja Paraisten kihlakunnanoikeuksissa, Piikkiön kihlakunnanoikeudessa, Pirkkalan kihlakunnanoikeudessa, Ruoveden tuomiokuntaan kuuluvissa Oriveden, Ruoveden ja Ylöjärven kihlakunnanoikeuksissa, Toijalan kihlakunnanoikeudessa, Vehmaan tuomiokuntaan kuuluvissa Laitilan, Mynämäen ja Vehmaan kihlakunnanoikeuksissa sekä Naantalin, Tampereen, Turun ja Uudenkaupungin raastuvanoikeuksissa;*

2) Korsholman tuomiokuntaan kuuluvissa Maalahden, Mustasaaren ja Vöyrin kihlakunnanoikeuksissa, Pietarsaaren tuomiokuntaan kuuluvissa Kruunupyyn, Pietarsaaren ja Uusikaarlepyyn kihlakunnanoikeuksissa sekä Kokolan, Pietarsaaren ja Vaasan raastuvanoikeuksissa;

3) Mikkelin tuomiokuntaan kuuluvissa Kangasniemen, Mikkelin, Mäntyharjun ja Ristiinan kihlakunnanoikeuksissa sekä Mikkelin raastuvanoikeudessa;

4) *Hollolan kihlakunnanoikeudessa, Imatran tuomiokuntaan kuuluvissa Imatran ja Parikkalan kihlakunnanoikeuksissa, Lappeen kihlakunnanoikeudessa sekä Lahden ja Lappeenrannan raastuvanoikeuksissa; tai*

5) *Kemijärven kihlakunnanoikeudessa, Lapin tuomiokuntaan kuuluvissa Inarin, Kittilän, Muonion, Sodankylän ja Utsjoen kihlakunnanoikeuksissa, Tornion tuomiokuntaan kuuluvissa Kemini,*

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Tornion ja Ylitornion kihlakunnanoikeuksissa, Rovaniemen kihlakunnanoikeudessa sekä Kemmin raastuvanoikeudessa.

3 §

Tuomioistuin voi
1) tuomitessaan vankeuteen,
2) yhdistäessään vankeusrangaistuksen toisen vankeusrangaistuksen kanssa tai
3) määrätessään ehdollisen vankeusrangaistuksen pantavaksi täytäntöön

tuomita pituudeltaan määräämänsä enintään kahdeksan kuukauden ehdottoman vankeusrangaistuksen sijasta rangaistukseksi yhdyskuntapalvelua.

Yhdyskuntapalvelurangaistukset yhdistetään kuten vankeusrangaistukset rikoslain 7 luvun mukaan. Yhdistettäessä yhdyskuntapalvelu vastaa sen pituista vankeusrangaistusta, jonka sijasta se on tuomittu. Rikoslain 7 luvun 9 §:n mukaisen ilmoituksen tekee oikeusministeriön vankeinhoito-osasto.

5 §

Yhdyskuntapalvelun täytäntöönpano on aloitettava viipymättä, ja palvelu on suoritettava loppuun vuoden kuluessa siitä, kun tuomio on saanut lainvoiman, jollei 6 §:n 2 momentista tai 9 §:n 2 momentista muuta johdu.

8 §

Jos tuomittu ei aloita yhdyskuntapalvelun suorittamista, jättää sen suorittamisen kesken tai muulla tavoin törkeästi rikkoo yhdyskuntapalvelun ehtoja, Kriminaalihuoltoyhdistyksen on viipymättä ilmoitettava asiasta viralliselle syyttäjälle. Samalla Kriminaalihuoltoyhdistyksen on määrättävä yhdyskuntapalvelun suorittaminen keskeytettäväksi.

3 §

Tuomioistuin voi
1) tuomitessaan vankeuteen,
2) määrätessään yhteisen vankeusrangaistuksen tai
3) määrätessään ehdollisen vankeusrangaistuksen pantavaksi kokonaan tai osaksi täytäntöön

tuomita pituudeltaan määräämänsä enintään kahdeksan kuukauden ehdottoman vankeusrangaistuksen sijasta rangaistukseksi yhdyskuntapalvelua.

Mitä rikoslain 7 luvun 6, 7 ja 8 §:ssä säädetään yhteisen rangaistuksen määräämisestä sille, joka on jo tuomittu vankeusrangaistukseen, sovelletaan myös, jos hänet on tuomittu yhdyskuntapalveluun. Rikoslain 7 luvun 6 §:ää sovellettaessa yhdyskuntapalvelutuomio rinnastetaan tuomioon, jolla joku on tuomittu ehdottomaan vankeusrangaistukseen.

5 §

Yhdyskuntapalvelun täytäntöönpano on aloitettava viipymättä, ja palvelu on suoritettava loppuun vuoden kuluessa siitä, kun tuomio on tullut täytäntöönpanokelpoiseksi, jollei 6 §:n 2 momentista, 8 §:n 1 momentista tai 9 §:n 2 momentista muuta johdu.

8 §

Jos tuomittu ei aloita yhdyskuntapalvelun suorittamista, jättää sen suorittamisen kesken tai muulla tavoin törkeästi rikkoo yhdyskuntapalvelun ehtoja, Kriminaalihuoltoyhdistyksen on viipymättä ilmoitettava asiasta viralliselle syyttäjälle. Samalla Kriminaalihuoltoyhdistyksen on kiellettävä yhdyskuntapalvelun aloittaminen tai määrättävä palvelun suorittaminen keskeytettäväksi. Kriminaalihuoltoyhdistyksen on kiellettävä palvelun aloittaminen tai määrättävä palvelun suorittaminen keskeytettäväksi myös, jos se saa viralliselta syyttäjältä ilmoituksen, että yhdyskuntapalveluun tuomitun tullaan syyttämään palveluun tuomitsemisen jälkeen tehdys-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

tä rikoksesta, josta voi syyttäjän arvion mukaan olla seuraamuksena vankeutta.

11 §

Tuomitessaan yhdestä tai useammasta rikoksesta vankeuteen henkilön, joka aiemmin on tuomittu yhdyskuntapalveluun, tuomioistuim voi kieltää aloittamasta tai jatkamasta yhdyskuntapalvelun täytäntöönpanoa. Kieltäessään aiemmin tuomitun yhdyskuntapalvelun täytäntöönpanon tuomioistuimen on muunnettava jäljellä oleva osa yhdyskuntapalvelusta vankeudeksi.

Päätöstä aiemmin tuomitun yhdyskuntapalvelun täytäntöönpanon kieltämisestä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta.

11 §

Tuomitessaan yhdestä tai useammasta rikoksesta vankeuteen henkilön, joka aiemmin on tuomittu yhdyskuntapalveluun, tuomioistuim voi kieltää aloittamasta tai jatkamasta yhdyskuntapalvelun täytäntöönpanoa. Kieltäessään aiemmin tuomitun yhdyskuntapalvelun täytäntöönpanon tuomioistuimen on määrättävä, että jäljellä oleva osa yhdyskuntapalvelusta on suoritettava vankeutena.

Aiemmin tuomitun yhdyskuntapalvelun täytäntöönpano voidaan kieltää myös määrättäessä sen kanssa yhteinen rangaistus rikoslain 7 luvun 6, 7 tai 8 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa. Kiellon antamisesta riippumatta on tuomioistuimen määrättävä, että se osa yhteistä rangaistusta, jota ei suoriteta yhdyskuntapalveluna, on suoritettava vankeutena.

Päätöstä aiemmin tuomitun yhdyskuntapalvelun täytäntöönpanon kieltämisestä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta.

11 a §

Jos lainvoimaa vailla täytäntöön pantavana ollut yhdyskuntapalvelutuomio muuttuu muutoksenhaun johdosta vankeudeksi, oikeusministeriön vankeinhoito-osaston on vähennettävä täytäntöön pantavasta vankeusrangaistuksesta määrä, joka vastaa yhdyskuntapalveluna täytäntöön pantua määrää.

Vastaava vähennys on tehtävä, kun tuomioistuim on kieltänyt yhdyskuntapalvelun täytäntöönpanon tai tuominut yhteiseen vankeusrangaistukseen, mutta ei ole määrännyt vankeutena täytäntöön pantavaksi jäävän rangaistuksen osan pituutta.

Vähentämisessä noudatetaan samaa vankeuden ja yhdyskuntapalvelun muuntosuhdetta kuin suoritettua yhdyskuntapalvelurangaistusta määrättäessä käytettiin. Vähennystä laskettaessa käytetään tuomitulle edullisinta laskentatapaa.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä huhtikuuta 1992. Lain 1 §:n 1 momentti tulee kuitenkin voimaan 1 päivänä lokakuuta 1992. Laki on voimassa vuoden 1993 loppuun, minkä jälkeenkin sovelletaan 11 §:ää ja rangaistuksen täytäntöönpanoa koskevia säännöksiä.

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

Jos lain voimaantulon jälkeen käsiteltävässä asiassa sovelletaan rikoslain muuttamisesta annetun lain (697/91) siirtymäsäännösten mukaan rikoslain aikaisempia säännöksiä rangaistusten yhdistämisestä, sovelletaan siihen myös yhdyskuntapalvelun kokeilemisesta annetun lain aikaisempaa 3 §:n 1 ja 3 momenttia. Jos tällöin tuomitaan vankeuteen yhdyskuntapalveluun jo aiemmin tuomittu henkilö, suoritettavaksi jäävän vankeusrangaistuksen pituus lasketaan 11 a §:ssä säädettyjä periaatteita noudattaen.

Jos hovioikeus lain voimaantulon jälkeen yhdistää rikoslain aiemman 7 luvun 9 §:ssä tarkoitettussa tilanteessa yhdyskuntapalvelurangaistuksen ja vankeusrangaistuksen, hovioikeuden on lausuttava päätöksessään, miten suuri osa rangaistuksesta jää yhdyskuntapalvelun suorittamisen jälkeen vankeutena suoritettavaksi.

2.

Laki

rikosvahinkojen korvaamisesta valtion varoista annetun lain 1 ja 8 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan rikosvahinkojen korvaamisesta valtion varoista 21 päivänä joulukuuta 1973 annetun lain (935/73) 1 §:n 2 momentti ja 8 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 1 §:n 2 momentti 29 päivänä marraskuuta 1985 annetussa laissa (916/85) ja 8 §:n 1 momentti 14 päivänä joulukuuta 1990 annetussa laissa (1107/90), sekä

lisätään 8 §:ään, sellaisena kuin se on muutettuna mainitulla 14 päivänä joulukuuta 1990 annetulla ja 20 päivänä tammikuuta 1984 annetulla lailla (63/84), uusi 3 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus**Yleisiä säännöksiä*

1 §

Yhteisön tai säätiön kärsimää vahinkoa ei tämän lain mukaan korvata muussa kuin 5 a §:ssä tarkoitettussa tapauksessa.

Yhteisön tai säätiön kärsimää vahinkoa ei tämän lain mukaan korvata *muissa* kuin 5 a §:ssä ja 8 §:n 3 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Esinevahingon korvaaminen

8 §

Tämän lain nojalla korvataan esinevahinko, jonka rikoksen, päihteiden käytön, mielisairauden, kehitysvammaisuuden, päihtymyksen tai muun sen kaltaisen syyn vuoksi laitokseen sijoitettu tai muuten vapautensa menettänyt henkilö on aiheuttanut laitoksessa, ollessaan sijoitettuna laitoksen ulkopuolella tai lomalla taikka karattuaan laitoksesta tai viranomaisen huostasta. Sama koskee esinevahinkoa, jonka on aiheuttanut lastensuojelulain (683/83) nojalla huostaan otettu lapsi tai yhdyskuntapalvelun kokeilemisestä annetun lain (1105/90) nojalla yhdyskuntapalveluun tuomittu suorittaessaan yhdyskuntapalveluun kuuluvaa työtä.

Tämän lain nojalla korvataan esinevahinko, jonka rikoksen, päihteiden käytön, mielisairauden, kehitysvammaisuuden, päihtymyksen tai muun sen kaltaisen syyn vuoksi laitokseen sijoitettu tai muuten vapautensa menettänyt henkilö on aiheuttanut laitoksessa, ollessaan sijoitettuna laitoksen ulkopuolella tai lomalla taikka karattuaan laitoksesta tai viranomaisen huostasta. Sama koskee esinevahinkoa, jonka on aiheuttanut lastensuojelulain (683/83) nojalla huostaan otettu lapsi.

Tämän lain nojalla korvataan lisäksi esinevahinko, jonka yhdyskuntapalvelun kokeilemisestä annetun lain (1105/90) nojalla yhdyskuntapalveluun tuomittu on aiheuttanut palvelupaikan järjestäjälle tai sivulliselle suorittaessaan yhdyskuntapalveluun kuuluvaa työtä. Palvelupaikan järjestäjälle korvataan myös se, mitä tämä on joutunut sivulliselle vahingonkorvauslain (412/74) 3 luvun 1 §:n 3 momentin perusteella maksamaan yhdyskuntapalveluun kuuluvaa työtä suorittaessa aiheutetusta vahingosta.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä huhtikuuta 1992.